УДК 338.4
Сидорук І.С.[1], Ахмедова С.Н.[2]
[1]канд. економ. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»
[2]студ. НУ «Запорізька політехніка»

ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Агропромисловий сектор є однією з основних галузей економіки України. Наразі, агробізнес працює в надскладних умовах і демонструє гнучкість та ефективність, що підкреслює важливість та актуальність дослідження напрямів успішного розвитку агропромислового комплексу для України та глобального ринку продовольства.

До початку повномасштабного вторгнення щорічне зростання агропромислової галузі складало близько 5-6%, при цьому частка сільськогосподарського виробництва у ВВП складала 10%, а з урахуванням переробки сільськогосподарської продукції – 16%. Сільське господарство займало лідируючі позиції світового виробництва деяких видів продовольства, забезпечуючи обсяги торгівлі в еквіваленті 6% калорій світового споживання. Україна була лідером із міжнародної торгівлі соняшниковою олією (перше місце у світі), ріпаком та ячменем (третє та четверте місця відповідно). Торгівля сільсько-

господарською продукцією та продовольчими товарами приносила Україні щорічно близько 22 млрд дол. США та становила 41 % усього експорту.

Агропромисловий комплекс України зазнав серйозних труднощів через повномасштабне вторгнення Росії. Війна сильно вплинула на сільське господарство, що має серйозні наслідки для країни та світового аграрного сектора. Втрата контролю над окупованими територіями на призвела до зниження виробництва та загальної продуктивності. Блокування морських шляхів спричинило різке скорочення експорту з 6-7 млн т на місяць до 1,5 млн т, що призвело до зниження внутрішніх цін на аграрну продукцію нижче рівня собівартості.

Після підписання зернової угоди ситуація дещо покращилася, але труднощі з логістикою залишаються, і загроза блокування «зернового коридору» зберігається. За попередніми оцінками Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН, прямі втрати активів аграрної галузі становлять 6 мільярдів доларів. На сьогодні пошкоджено близько 5% сільськогосподарських земель. Втрата доступних посівних площ перевищує 25%, зрошуваних земель – понад 70%, ягідників – близько 25%, садів – 20%. Вартість виробництва продукції зросла через підвищення цін на добрива, паливо та насіння.. Великі площі земель небезпечні для виробництва через пошкодження та мінування. Істотних руйнувань зазнали об'єкти інфраструктури: сільськогосподарської, складської, транспортної, енергетичної, переробної промисловості. Через фізичне знищення аграрних підприємств у зоні бойових дій, за оцінками ООН, очікується втрата до 30% поголів'я тварин. Внаслідок вторгнення РФ, постраждали 2654 агропромислові підприємства України. Площа багаторічних насаджень скоротилася на 9 тисяч гектарів, а ріллі – на 1,9 мільйона гектарів.

Крім того, існують проблеми, які не були розв'язані до початку війни, а саме: застаріла інфраструктура, складність підключення до інженерних мереж, бар'єри для експорту, блокування податкових накладних, невідповідність потужностей по перевалці і доставці продукції потребам агровиробників.

Для ефективної відповіді на виклики воєнного часу і для успішного повоєнного розвитку агропромислового комплексу України необхідно активізувати діяльність за наступними напрямками: інвестиції в інфраструктуру; використання більш сучасних технологій; зменшення податкового навантаження – тимчасове позбавлення потреби сплачувати єдиний податок для четвертої групи, оперативне розв'язання проблем, які виникають внаслідок блокування податкових накладних та повернення презумпції невинуватості щодо платників податків, відтермінування введення мінімального навантаження податків на один гектар; розвиток зрошення; продовження безмитного режиму з Європейським Союзом та збереження квоти на період ще кількох

років; розробка ефективної системи регулювання взаємодії виробників та мереж використовуючи європейську модель. Запозичення і адаптація кращих практик з інших країн світу, разом із національними програмами підтримки, може допомогти у розв'язанні проблем українського агропромислового комплексу.

Таким чином, до початку повномасштабного вторгнення агропромисловий комплекс України займав провідні позиції серед світових експортерів. Війна стала серйозним випробуванням для українських аграріїв, спричинивши руйнування налагоджених процесів та логістичних ланцюгів. Частина посівних територій замінована та недоступна, знищено техніку і склади. Проте, незважаючи на ці труднощі, українські аграрії проявили надзвичайну відвагу та продовжили працювати. Агробізнес відновлює логістику, налагоджує співпрацю з іноземними ринками та розширює виробництва на заході країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. АПК України під час війни. URL: https://forbes.ua/war-in-ukraine/karta-ukrainskogo-agroeksportu-2023-16042024-20423 (дата звернення 15.05.2024 р.)

2. План відновлення України. URL: https://recovery.gov.ua/ (дата звернення 15.05.2024 р.)